

Finlands livsmedelsstrategi och betydelsen för lantbruket

Seminarieret "Sverige och Maten – Vad ingår i en svensk livsmedelsstrategi?"

torsdagen den 23 oktober 2014

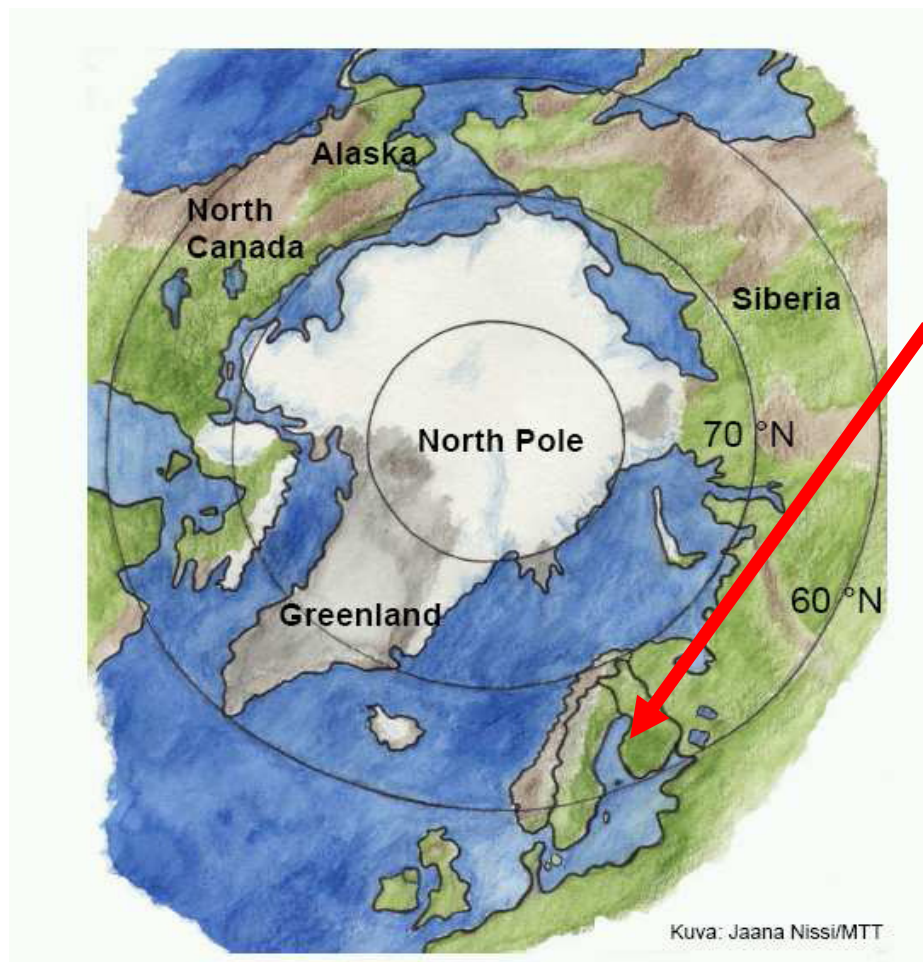
Johan Åberg, verksamhetsledare SLC

Finlands historia och geografiska läge är avgörande för hur vi uppfattar betydelsen av egen matproduktion

Det finns vissa begränsningar för vår jordbruksproduktion..

FINLAND

- 45 000 lantbruk
- 2,3 milj. hektar jordbruksmark

Nycklarna till framgång för finländsk livsmedelsproduktion

- ✓ Stark efterfrågan och förtroende för inhemsk produktion
- ✓ Stark politisk uppbackning
- ✓ "Bondeägd" industri som är Finlands 3:e största arbetsgivare
- ✓ Kontrollerad internationalisering
- ✓ Hela kedjan drar åt samma håll - "från jord till bord"
- ✓ Ansvarsfull produktion

Utmaningar

- ✓ Världens strängaste produktionskrav, men europeiskt medelpris
- ✓ Global osäkerhet och frihandelsavtal
- ✓ Detaljhandelns koncentrerering
- ✓ Primärproduktionens svaga lönsamhet
- ✓ Riskhantering
- ✓ Allmänna ekonomiska läget

Den nationella livsmedelsstrategin - en konkurrenskraftig livsmedelssektor som mål

- Syftet med den nationella matstrategin är att uppskatta förändringsfaktorer inom matsektorn och skapa en gemensam uppfattning hos olika aktörer om hur Finlands matsektor kan bevaras konkurrenskraftig
- Hur kan vi garantera att finländska konsumenter får trygga, vällsmakande, hälsosamma och ansvarsfullt producerade livsmedel till ett skäligt pris?
- Det som är viktigt är att primärproducenterna, industrin, handeln och de professionella köken kan fungera på ett lönsamt och konkurrenskraftigt sätt. **Endast en lönsam verksamhet ger kontinuitet.**

Konkurrens- kraft skapas genom konsu- menternas uppfyllda behov

MÅL	ÅTGÄRDER	DEM BÄR ANSVARET?
<p>Livsmedelssystemets verksamhet utgår från konsumenternas behov. Bedömning och motivering av alla åtgärder sker utgående från åtgärdernas effekter på människors vardag.</p>	<p>Spridning av kunnsnde och information samt bildande av nätverk</p> <p>Kontinuerlig uppföljning och analys av de svaga signaler som förutsätter förändringar i konsumtionen</p> <p>Kombinering av produkter och tjänster som underlättar konsumenternas vardag</p>	<p>Företag inom livsmedels- och servicebranschen samt handeln i samarbete med forskning, produktutveckling och konsumenter</p>
<p>Vårt livsmedelssystem är öppet och transparent. Därför litar de finländska konsumenterna på systemets verksamhet.</p>	<p>En öppen kommunikation kring livsmedelsfrågor; konsumenter ges möjlighet att diskutera, ta del av och påverka verksamheten inom branschen.</p>	<p>Lantbruk, förädling, handel, livsmedelstjänster och konsumenter</p>
<p>Märkningar på förpackningar svarar mot konsumenternas behov av information.</p>	<p>Utveckling av märkningarnas innehåll</p> <p>Utveckling av märkningarnas utseende, enhetliga beteckningar och standarder</p> <p>Förbättring av färdigheterna att läsa märkningar</p> <p>Tillämpning av ny teknik</p>	<p>EU, livsmedelsbranschens och social- och hälsovårdsområdets förvaltning, branschaktörer (industrin, handeln) samt organisationer</p>
<p>Styrning av konsumtionen sker med hjälp av incitament i stället för sanktioner.</p>	<p>Positiva skatteincitament tas i bruk för fisk, grönsaker, frukter och bär (se även kapitel 5). Eventuella skatteändringar måste botten i motiverade kostrekommendationer och undersökta effekter av beskattningen. Skattebehandlingen av finländska och utländska produkter ska vara enhetlig.</p>	<p>Politiska beslutsfattare</p>
<p>Vårt livsmedelssystem står sig lika starkt i konkurrensen med andra länders system</p>	<p>Konkurrenslagstiftningen och tolkningen av den ligger i linje med EU-direktiven och motsvarande författningar i de andra EU-länderna.</p> <p>Administrativ reglering, t.ex. tillämpning och tolkning av livsmedelslagstiftningen, ska inte ge upphov till ett sämre konkurrensläge jämfört med de övriga EU-länderna</p>	<p>Förvaltning för livsmedelsbranschen och konkurrensförvaltning</p>
<p>EU-länderna är lika starka i konkurrensen med andra länder världen över</p>	<p>Beaktande av de höga EU-standarderna för livsmedel (till exempel miljön och de mänskliga rättigheterna) inom handelspolitiken så att även importprodukter måste hålla samma nivå som inom EU</p>	<p>De organ som ansvarar för EU:s handelspolitik</p>
<p>Små och medelstora företag är erkända och uppskattade aktörer inom vårt livsmedelssystem</p>	<p>Beaktande av de små och medelstora företagens utgångslägen och behov vid lagberedning</p> <p>Avveckling av hindren för små och medelstora företag att etablera sig på marknaden</p> <p>Bedömning av situationen för rådgivningstjänster i små och medelstora företag, genomförande av de reformer som behövs</p>	<p>Konkurrensförvaltning och förvaltning för livsmedelsbranschen</p> <p>Handel och små och medelstora företag tillsammans och sinsemellan</p> <p>Näringsförvaltning tillsammans med SMF-sektorn</p>

Topprestationer bygger på spetskompetens och innovationer

MÅL	ÅTGÄRDER	VEM BÄR ANSVARET?
<p>Insatsområdena inom utveckling och forskning är gemensamt utvalda och konsumentorienterade; målet är världsklassnivå inom valda segment; livsmedelssystemets forsknings- och utvecklingsresurser kanaliseras på ett mer samordnat sätt än i dag och branschen kan bättre utnyttja den offentliga innovationsfinansieringen, såsom Tekes medel</p>	<p>Effektivering av samordningen mellan och inom grundforskningen och den tillämpade forskningen</p> <p>Allokering av resurser till nyckelområdena, sättning av mätbara mål och indikatorer</p> <p>Förbättring av hela sektorns och i synnerhet små och medelstora företags möjligheter att dra nytta av forskning och utveckling, t.ex. genom nätverksbildning och information</p>	<p>Förvaltning för undervisningssektorn tillsammans med förvaltning för livsmedelsbranschen och branschens företag och organisationer</p> <p>Tekes och de aktörer som svarar för utvecklingen av företagen tillsammans med små och medelstora företag</p>
<p>Forskning, produktutveckling, utbildning och rådgivningstjänster motsvarar de framtida behoven, inkl. affärs- och marknadskompetens, innovationer och konceptualisering</p> <p>Internationalism är en naturlig del av högskolestudier som anknyter till livsmedelssektorn</p>	<p>Utvärdering av tjänsternas nuläge och behovet av tjänster med tanke på hela systemet och dess olika delar, vilket bidrar till intern synkronisering av systemets funktioner och sammanjämkning med sektorns övriga ramvillkor. Främjande av sammanslagning av innovativa livsmedelsprodukter och -tjänster till nya koncept genom utbildning och samarbete mellan olika aktörer</p> <p>Stärkning av den forskning, rådgivning, utbildning och produktutveckling som fokuserar på de framtida behoven</p> <p>Precisering av olika aktörers uppgifter och inbördes uppgiftsfördelning</p> <p>Utredning av möjligheterna till gemensamma utbildningsprogram på högskolenivå i Östersjöområdet och utförande av de åtgärder som behövs</p>	<p>Förvaltning för livsmedelsbranschen och näringsförvaltning tillsammans med utbildningsförvaltning och övriga aktörer inom livsmedelssystemet</p> <p>Universitet, högskolor, forskningsinstitut och utbildningsförvaltning samt branschens fackorganisationer</p>
<p>Utbudet av arbetskraft för de olika arbetsuppgifterna är tillräckligt också i framtiden och de som är intresserade av branschen, även invandrare, hittar utbildning som motsvarar deras egna förväntningar och branschens behov</p>	<p>Förbättring av livsmedelssektorns image som en kompetent framtidsbransch genom bättre transparens, öppenhet och dialog</p> <p>En täckande kartläggning av livsmedelssystemets framtida behov av arbetskraft och framtagande av planer för att ordna den utbildning som behövs</p>	<p>Alla aktörer inom livsmedelssystemet</p> <p>Utbildnings-, arbetskrafts-, närings- och jordbruksförvaltning tillsammans med organisationerna inom branschen</p>

Livsmedels-systemet är beroende av miljön

MÅL	ÅTGÄRDER	VEM BÄR ANSVARET?
Att dra full nytta av klimatförändringssituationen	Utveckling av produktionssystemen och konkurrenskraften i enlighet med de förutsättningar och risker som förändringarna medför (bland annat med hjälp av innovativ växtförädling). Det primära inom utvecklingen är flexibilitet i fråga om produktionens geografiska etablering. Utveckling av de överflödiga sötvattenresurserna till en konkurrensfaktor (vattenfotspår) och exportfrämjare	Aktörerna inom forskning och utveckling svarar för utveckling, livsmedelskedjan för genomförande, förvaltning för säkerställande och uppföljning av verksamheten. Stödsystemen ger möjligheter och fungerar flexibelt samt riktar miljöstödet till investeringar som förbättrar miljöansvaret. Forsknings- och utvecklingsorganisationerna och företagen i livsmedelskedjan svarar för införande av vattenfotspåret
Att motarbeta klimatförändringar	En starkare framlyftning av miljö- och klimatdimensionen inom EU:s jordbrukspolitik; Finland arbetar aktivt för helhetssynen (jordbruket och livsmedelskedjan) I bruktagande av produktspecifika indikatorer för klimateffekter som är en del av den internationella konkurrenskraften och kraven på ansvarsfullhet	Aktörerna inom forskning och utveckling samt förvaltning svarar för den grundläggande utvecklingen, livsmedelskedjan för fastställande och standardiseringen av indikatorerna i internationellt samarbete. Var och en fas i kedjan svarar för och äger sin egen information; gårdsspecifika miljöhanteringssystem och produktspecifika indikatorer som bygger på analys av livscykeln tas i bruk.
Att minska belastningen på vattendrag	Utförande av gårdsspecifika vattenskyddsåtgärder som beaktar införandet av ramdirektivet för vatten, resultatet blir en gårdsspecifik indikator som visar den totala belastningen	Förvaltningen ser till att ramdirektivet för vatten införs, aktörerna inom forskning och utveckling samt rådgivningsorganisationerna svarar för anvisningarna för programmen. Genomförandet av programmen sker gårdsspecifikt. Varje aktör inom kedjan svarar för fastställandet av den företagspecifika och eventuellt produktspecifika belastningen och äger informationen om mätning av belastningen.
Främjande/förverkligande av en miljöanpassad finländsk konsumtion	Miljöansvaret integreras i den nationella livsmedelsstrategin och de strategier för livsmedel och välbefinnande för kommuner eller ekonomiska regioner som utarbetas utifrån denna. Miljöansvaret är ett av de krav som ställs på den offentliga matservicen. Miljöansvaret kring mat utvecklas inom utbildningen och den offentliga informationen. Hela kedjans avfallsflöde minimeras eftersom med tanke på miljön är det tio gånger effektivare att förebygga uppkomst av matspill än att hantera avfall.	Ministeriernas gemensamma organ styr införandet av livsmedelsstrategin, kommunernas och de ekonomiska regionernas närings- och välbefinnandestrategier kompletterar den nationella strategin. Kommunala samarbetsorganisationer och företag svarar för anvisningarna för och genomförande av de offentliga tjänsterna. Skolsystemet och systemet för vuxenpedagogik svarar för ökning av miljömedvetenheten.

Ordentliga måltider och intresse för mat utgör grunden för hälsosamma ätvanor

MÅL	ÅTGÄRDER	VEM BÄR ANSVARET?
Att öka intresset för och uppskattningen av matlagning och matens ursprung.	<p>Mer undervisningen i huslig ekonomi och studieinnehållet i hälsokunskap, starkare integrering i skolans verksamhet; undervisningen i huslig ekonomi inleds redan i de lägsta årsklasserna.</p> <p>Kostfostran inkluderas i lärarutbildningen och skolmåltiderna i lärarnas arbete.</p> <p>Studier som ökar uppskattningen av och intresset för mat och matkultur tas in i läroplanerna inom förskolepedagogiken och grundutbildningen.</p> <p>Dagvårdsbarnen och skoleleverna aktiveras att delta i tillredningen och serveringen av skolmåltiderna och barnens möjligheter att servera sig själva stärks i mån av möjlighet.</p> <p>Märkningarna om matens ursprung och produktionsmetod stärks och transparens ökas.</p> <p>Närproducerad mat som en del av den offentliga matservicen stärks -> uppskattning av lokalproducerad och säsongsenlig mat</p>	<p>Utbildningsförvaltning</p> <p>Utbildningsförvaltning</p> <p>Utbildningsförvaltning, kommuner, organisationer</p> <p>Livsmedels- och utbildningsförvaltning, kommuner</p> <p>EU och livsmedelsförvaltning tillsammans med produktionskedjan</p> <p>Kommuner, lokala producenter och förädlar</p>
Att uppmuntra en jämn måltidsrytm samt lugna och sociala måltidsstunder	<p>Den mat som matservicen serverar är näringsrik och högkvalitativ samt aptitligt lockande - framför allt när det gäller daghems- och skolmat samt äldrepersonernas mat.</p> <p>Förbättring av skolmåltidernas kvalitet och ökning av de ekonomiska resurserna för att öka antalet elever som äter skolmat.</p> <p>Massbispisningen sker vid en lämplig tidpunkt (dagehem, skolor, sjukhus, äldreboenden).</p> <p>Skolor serverar mellanmål under långa skoldagar.</p>	<p>Social- och hälsovårdsförvaltning samt utbildningsförvaltning och kommuner</p>
Att öka konsumtionen av grönsaker, frukter och bär	<p>Prispolitiska lösningar för att sänka konsumentpriset på grönsaker och göra det lättare för mindre bemedlade att få grönsaker (se även kapitel 2).</p> <p>Barn och elever inom förskolepedagogiken och den grundläggande utbildningen serveras frukt dagligen.</p> <p>Efterfrågan på grönsaker, frukter och bär främjas.</p>	<p>Politiska beslutsfattare, skatteförvaltning</p> <p>Livsmedels- och utbildningsförvaltning, kommuner</p> <p>Livsmedelsförvaltning, producenter, förädlar, handel, organisationer</p>
Att centraliserat tillhandahålla information om matens näringsvärden, ursprung och produktionsätt genom samordning av den offentliga sektorn.	<p>Skapande av en tjänst som dagligen och aktivt producerar information och innehåll och som för en interaktiv diskussion med medborgare</p>	<p>Social- och hälsovårds- och livsmedelsförvaltning tillsammans</p> <p>Det praktiska genomförandet utlokaliseras</p>

En sporrande och effektiv jordbrukspolitik behövs också i fortsättningen

MÅL	ÅTGÄRDER	VEM BÄR ANSVARET?
En gemensam jordbrukspolitik inom EU även efter 2014–2020 och tryggnad av verksamhetsförutsättningarna för det finländska jordbruket när det gäller utveckling av den gemensamma jordbrukspolitiken.	<p>Finland arbetar aktivt för</p> <p>a. utveckling som har målet att bevara en stark gemensam jordbrukspolitik och tillräcklig finansiering</p> <p>b. inkludering av politiska instrument som jämnar ut naturförhållandena och uppmuntrar till högklassig produktion i EU:s jordbrukspolitik (LFA-stöd, nationella stöd-system).</p> <p>c. beaktande av EU:s höga produktionsstandarder inom jordbrukets handelspolitik</p>	Politiska beslutsfattare, jordbruksförvaltning, myndigheter och EU-organ som beslutar om handelspolitik
Kompetensutveckling inom jordbruket	<p>Kontroll av utbildningens, forskningens och rådgivningstjänsternas strukturer; resurserna allokeras utifrån efterfrågan och marknaden</p> <p>Tryggande av de grundläggande förutsättningarna för tillgången på utbildnings-, forsknings- och rådgivningstjänster i hela landet genom att man t.ex. söker efter nya modeller för produktionen av tjänster (såsom produktutvecklingstjänster)</p>	Förvaltning som ansvarar för forskning och undervisning, jordbruksförvaltning, myndigheter som svarar för företagsutveckling, aktörer inom forskning, utbildning och rådgivningstjänster, jordbruksnäring
Att öka produktiviteten inom jordbruket	<p>Utförande av de investeringar som behövs inom jordbruket och införande av ny teknik, vilket bl.a. förutsätter en aktiv strukturpolitik inom jordbruket och finansiering</p> <p>Tryggande av tillgången på kompetent arbetskraft inom jordbruket</p> <p>Ågoregleringar och markförbättringar möjliggörs inom jordbruket</p>	<p>Jordbruksförvaltning, arbetskraftsförvaltning, jordbrukets finansieringsorganisationer, jordbruksnäring</p> <p>Arbetskrafts-, utbildnings- och jordbruksförvaltning</p> <p>Jordbruksförvaltning, jordbruksnäring</p>
Att beakta principerna för hållbar utveckling som bidrar till att nå målen kring vattenskyddet samt anpassning till och bekämpning av klimatförändringar inom jordbruksproduktionen	Planering och genomförande av effektiva miljöprogram som uppmuntrar till hållbar produktion och betonar konkurrenskraft som bygger på den relativa fördelen i fråga om naturtillgångar (se även kapitel 4)	EU-organ, jordbruks- och miljöförvaltning, jordbruksnäring tillsammans med forskning, utbildning och rådgivning

Försörjningsberedskap garanterar tillgången på mat

MÅL	ÅTGÄRDER	VEM BÄR ANSVARET?
Förutsättningarna för konkurrenskraftig verksamhet inom den inhemska livsmedelsekonomin, dvs. grunden för försörjningsberedskapen, existerar. Livsmedelssystemet har anpassningsförmåga och förutser samt justerar sin verksamhet i enlighet med förändringarna i miljön.	<p>Främjande av en jordbruks- och livsmedelspolitik som skapar förutsättningar för lönsam verksamhet inom jordbruket och förädlingsföretagen.</p> <p>Det behövs även landsbygdspolitik för att verksamhetsförutsättningarna, såsom infrastrukturen och servicen, ska bevaras på landsbygden.</p>	Den offentliga sektorn i samarbete med branschaktörer
Vi har ett fungerande försörjningsberedskapsystem på minst den nuvarande nivån. Systemet bygger på samarbete och partnerskap mellan den privata och den offentliga sektorn.	<p>Bevarande av dagens system för att samla in medel och täcka kostnaderna för försörjningsberedskapen</p> <p>Utredning av möjligheterna till en allt mer decentraliserad lagring</p> <p>Utredning av förutom den landsomfattande försörjningsberedskapen även den regionala försörjningsberedskapen</p>	Lagstiftningsansvaret ligger hos ANM och riksdagen, ansvaret för verkställande har delats mellan Försörjningsberedskapscentralen och olika ministerier samt handeln, industrin och primärproduktionen
Den inhemska växtförädlingen producerar växtsorter som lämpar sig för de föränderliga förhållandena och kraven.	<p>Tryggande av en tillräcklig finansiering för växtförädlingen, styrande av verksamheten genom att de framtida behoven förutses</p> <p>Användningen av de metoder som behövs inom forskningen och förädlingen, såsom bioteknik, görs möjlig.</p>	Jordbruksförvaltning och de aktörer som forskar i och utövar växtförädling
Självförsörjning av foderprotein har ökat från dagens ca 15 procent till 50 procent.	<p>Fokusering av forskningen, produktutvecklingen och rådgivningen</p> <p>Tryggande av nödvändiga investeringar, t.ex. bioenergiinvesteringar</p> <p>Stärkande av kedjans interna diskussion om möjligheter och hinder, sökande efter lösningar</p>	FM i fråga om finansiering, jordbruksförvaltning och förvaltning för energibranschen tillsammans med forskning, rådgivning, insatsleverantörer och primärproduktion
Lantgårdarnas beroende av importerad energi har sänkts med 50 procent.	<p>Fortsättning och utveckling av energiprogram som redan har inletts på lantgårdarna</p> <p>Utredning av de realistiska möjligheterna till biobränsleproduktion och fattande av beslut</p> <p>Effektiv cirkulation av näringsämnen med bevarande av den höga nivån på säkerhet hos livsmedel</p>	Förvaltning för energibranschen och jordbruksförvaltning tillsammans med forskning, rådgivning, insatsleverantörer och primärproduktion

Det interna samarbetet inom livsmedels-systemet söker nya öppningar

MÅL	ÅTGÄRDER	VEM BÄR ANSVARET?
<p>Livsmedelsstrategin är ett strategiskt projekt på nationell nivå som skapar ramar för framtidens utvecklingsarbete inom livsmedelssystemet.</p> <p>Livsmedelsstrategin uppdateras i enlighet med den föränderliga verksamhetsmiljön.</p> <p>Detta förutsätter att man föregriper, följer upp och analyserar förändringar och reagerar snabbt vid behov.</p> <p>Beslutsfattandet och tillämpandet av besluten som rör livsmedelssystemet samordnas bättre än förut inom statsförvaltningen.</p> <p>Aktörerna inom livsmedelsbranschen – konsumenterna, handeln, livsmedelstjänsterna, förädlingen och producenterna – hör också till de nya strukturerna.</p>	<p>Följande inrättas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. En livsmedelspolitisk ministergrupp som sammanträder 1–2 gånger om året. Till gruppens uppgifter hör politisk styrning i livsmedelsfrågor samt behandling av författnings- och budgetärenden. 2. En livsmedelspolitisk tjänstemannarbetsgrupp med företrädare från de områden som administrerar livsmedelsfrågor (såsom JSM, ANM, SHM, UKM, MM, FM). 3. En livsmedelspolitisk delegation som består av förvaltningen och företrädare för aktörerna inom branschen (utvidgad version av den nyligen tillsatta Delegationen för livsmedelskedjan som även ges utvidgat mandat). 4. Ett sekretariat på några personer eller ett annat organisatoriskt arrangemang som fungerar som ett samordnande och verkställande organ. <p>Existerande överlappningar eller som orsakas av den nya organiseringen, minskas inom förvaltningen.</p> <p>En redogörelse för framgångarna inom livsmedelspolitiken lämnas till riksdagen en gång per regeringsperiod.</p>	<p>Statsrådet och sektorministerierna samt konsumenter, handel, livsmedelstjänster, förädling och primärproduktion</p>
<p>Den inhemska maten har ett spårbarhets- och ansvarssystem som aktörerna inom livsmedelskedjan gemensamt har planerat, godkänt och infört. Systemet genomgår en extern auditering. Om detta berättar de märkningar som informerar konsumenten om ansvarsdimensionerna. Systemet är öppet, dvs. kriterierna för ansvarsfullhet är offentliga. Systemet medför en konkurrensfördel och möter exportens krav. Minst 75 procent av den inhemska livsmedelsproduktionen ingår i systemet.</p>	<p>Åtgärderna inleds med utvalda pilotproduktionsområden och -företag. För dessa utvecklas kriterier för ansvarsfullhet som täcker alla de dimensioner av ansvarsfullhet som är relevanta med tanke på de aktuella produkterna.</p> <p>Metoder för att verifiera produktionssätten utvecklas utifrån de nuvarande datainsamlings- och registreringssystemen.</p> <p>Planering av och överenskommelse om märkningar och de informationsmetoder som används vid information till konsumenter</p> <p>En opartisk auditering av systemet</p>	<p>Livsmedelsförvaltningens roll är att göra systemet och dess utveckling möjligt, men ansvaret för planering och införande av systemet ligger hos primärproduktion, förädling och handel</p>

Betydelsen av en livsmedelsstrategi

- En klar målsättning och ”ryggstöd” för livsmedelsproduktionen
- Helhetssyn på näringen och dess behov
- Samarbete över förvaltningsområden
- Speciellt i tider av förändring och omprioriteringar i samhället är det viktigt med politiska styrmedel

Tack för er uppmärksamhet!

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.